

Hoogmade:

herbouw tegen de stroom in

Met de trotse herbouw van hun kerk gaat de parochiekern Hoogmade/Woubrugge tegen de stroom van kerksluiting in. In de het dorp is er veel enthousiasme en steun voor dit bijzondere bouwproject.

Tekst: Kerkmagazine | Beeld: Parochiekern Hoogmade

Op 4 november 2019 brak er brand uit in de kerk van Parochie Onze Lieve Vrouw Geboorte in het Zuid-Hollandse Hoogmade. Bijna vier jaar later is de herbouw nog in volle gang. Leo van Rijn is voorzitter van de parochiekern, die met 4 andere kernen behoort tot de Sint Franciscusparochie. De kern telt 1480 geregistreerde parochianen in 800 huishoudens. Het aantal vrijwilligers is met 10% dubbel zo groot als het landelijke percentage, noem dit gerust een actieve parochie.

Hoe ziet de kerk er nu uit?

Van Rijn: “De laatste meter van de muren van het schip zijn opgemetseld. De dakspanten staan, volgende week gaan de dakplaten er op. In de toren zijn alle verdiepingen getimmerd. De toren is nog niet geassembleerd,

daarover volgt nog overleg met de constructeur. Volgens de planning is het dak van het schip voor de bouwvakvakantie dicht. Na de vakantie beginnen we met de spits. In april 2024 moet het werk voltooid zijn.”

Kunt u met ons teruggaan naar de dag van de brand?

“Er ging een schok door het dorp. Het begon met een kleine rookpluim bij de Angelustoren en rook aan de basis van de toren. Op zeker moment stortte het dak in en liep de brandweer weg om het uit te laten branden totdat de spits van de toren viel. Gelukkig op een goede plek, de wind stond redelijk gunstig. Daarna zijn ze gaan blussen. Van het hout in de kerk was niets meer over. Zelfs van de kerkbanken is niets teruggevonden. Alleen de onderkant

van de vlinder waar de banken op stonden was niet verbrand. Dat werd beschermd door meer dan een halve meter puin, ontstaan door de instorting van het dak. In de toren lag het puin drie meter hoog.”

En daarna?

“De vraag was: hoe nu verder? Het aantal gelovigen neemt af, veel rooms-katholieke kerken sluiten. Toch groeide al snel na de brand de overtuiging dat we kerk wilden blijven houden in Hoogmade.

Wij huurden een eenvoudig zaaltje in het naastgelegen gebouw en hielden daar kerk. Dat betekende dat we heel veel vrijwilligers nodig hadden om elke week de ruimte klaar te maken voor een viering. Elke week richtten dertig vrijwilligers de kerk opnieuw in. Dat gaat nog steeds door.

Grotere vieringen houden we in de gymzaal, dat deden we ook tijdens de coronapandemie toen we anderhalve meter afstand moesten houden. Dat was nog meer werk voor nog meer vrijwilligers, er moest eerst een tapijt neergelegd worden om de vloer te beschermen. Maar het lukte! Gek om te zeggen, maar ik heb zo’n gevoel van ‘in de brand, uit de brand’. Doordat de kerk gemist wordt, komen er meer mensen in de kerk dan voorheen.

Foto: Kees van der Burg

Luchtfoto kerk Hoogmade

Een groep van veertigers richtten een stichting op, De Groene Punt, om aanvullende financiering te regelen om het gebouw te behouden. Er is volop actie gevoerd om geld in te zamelen. Een muziekfeest in de afgebrande kerk. We maakten bidcoins, waarvan we er bijna driehonderd verkochten. Er komt een kerkenveiling. In de toekomst zal de kerk een belangrijke functie vervullen voor het dorp. Daarom is betrokkenheid van alle dorpsbewoners gewenst.”

Wie besliste over de herbouw van de kerk?

“Rooms-katholieke parochies moeten voor elke uitgave die hoger is dan € 5.000,- toestemming vragen aan het bisdom, in ons geval bisdom Rotterdam. De kerk is juridisch eigendom van de parochie, in ons geval sinds 2011 de Sint Franciscusparochie.

Als parochiekern besloten we te gaan voor een nieuwe kerk. Intussen was ook duidelijk wat de verzekeraar, Donatus, zou uitkeren: voldoende om te herbouwen. We wisten het parochiebestuur ervan te overtuigen dat herbouw haalbaar was. Uit onze cijfers van Actie Kerkbalans kun je opmaken dat er in onze gemeenschap een grote bereidheid is te geven. Wel blijven aanvullende inkomsten nodig, bijvoorbeeld uit een andere bestemming van onze pastorie en uit plaatsing van antennes door telecombedrijven. Uiteindelijk schreef bisschop Van der Hende de verlossende brief: ‘Het licht staat – in alle voorzichtigheid – op groen om te zijner tijd te gaan bouwen in Hoogmade.’ Er was nog wel huiswerk te doen. Het bisdom stelde de eis dat wij konden aantonen dat we vitaal zijn. Dat leidde tot een vitaliteitsplan, dat we samen met

de pastoraatsgroep opstelden. Ook maakten we een ambitiedocument waarin we opsommen wat op verschillende gebieden onze ambities zijn. Het was een lange weg en soms dacht ik: waar zijn we aan begonnen? Maar het dorp wilde het.”

Het besluit was genomen, de bouw kon beginnen.

“Met verzekeraar Donatus voerden we indringende discussies over mogelijke bezuinigingen op de bouwplannen. Zo was de vraag of de binnenmuren, inclusief de apsis, opnieuw opgemetseld zouden moeten worden. Die stonden namelijk nog overeind. Wij drongen er bij de architect en constructeur op aan de muren overeind te laten staan. Dat is uiteindelijk gelukt, waarmee we een flinke besparingen op de bouwsom realiseerden.

De muren zijn wel opnieuw verankerd,

Foto: RDV fotografie

met 2600 ankers om de binnenmuren aan de buitenmuren te bevestigen. Door de grote hitte ontstonden er ook scheuren, die nu worden gerepareerd.”

Wie is de aannemer?

“Den Hoed uit Bergambacht, een prima aannemer. Onze wens was om het project te gunnen aan de aannemers van het dorp zelf. Die hebben een combinatie gevormd en offertes gemaakt. Maar helaas waren de prijsverschillen te groot. Uit de drie offertes kozen wij voor Den Hoed. Daar hebben we geen spijt van en gelukkig ook geen gezeur met de lokale aannemers. Die zeiden achteraf dat de klus voor hen toch een maatje te groot zou zijn geweest. Vanwege de stijgende bouwkosten,

door onder meer de oorlog in Oekraïne, werd het bedrag van de oorspronkelijke aanbesteding 10% hoger. Donatus ging er van uit dat de schade al berekend was en was niet genegen die extra 10% uit te keren. Daar hebben we aanvullende financiering voor gevonden.”

Wie is de verantwoordelijk architect?

“Paul Rietbroek van Veldman Rietbroek Architecten uit Leiden. Hij is een groot fan van de Van der Laankerken. Dom Hans van der Laan was een benedictijner monnik en architect, een van de leidende figuren van de zogenaamde Bossche School. Typische Bossche School is, bijvoorbeeld, het vlechtwerk van schoon metselwerk in de bovenste

meter van de buitenmuren. Rietbroek is een inspirerende man die ons geweldig heeft begeleid.

De kerk is niet rechthoekig rechtaan herbouwd. De voornaamste ingreep is dat de kerk in twee delen wordt gesplitst door een wand. Rietbroek ontwierp daarvoor drie medaillons van Onze Lieve Vrouw Geboorte, de Goede Herder en de Heilige Geest. Die tussenwand maakt het mogelijk om de achterste helft te gebruiken voor nevenactiviteiten. Een andere argument was dat we de kerkruimte kleiner wilden maken omdat het aantal kerkgangers geen grote kerk meer vult.”

Wat zijn de plannen voor het interieur?

“We hebben vrijwel niets meer. Er is een werkgroep inrichting opgericht en

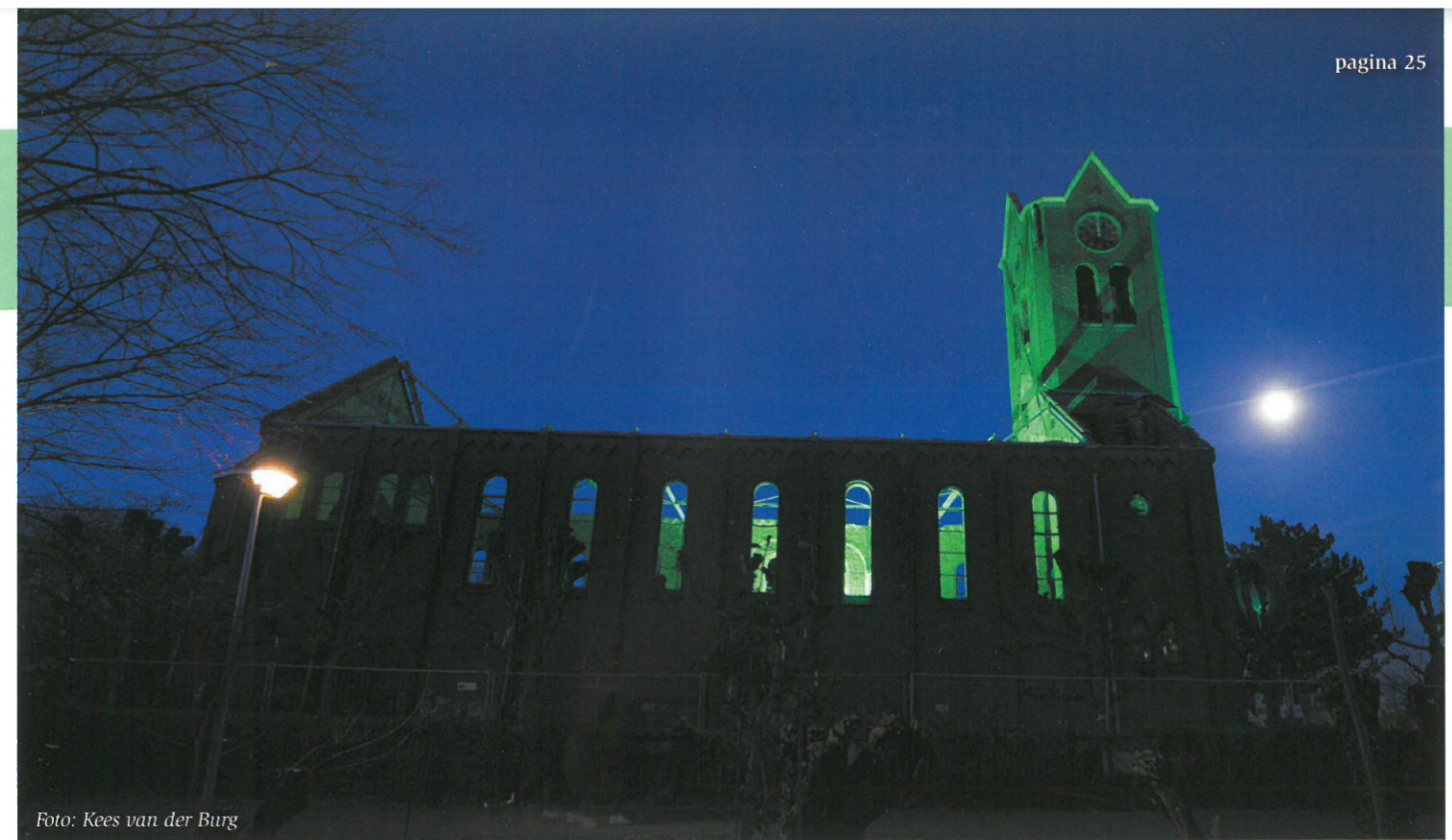

Foto: Kees van der Burg

er ligt een begroting, die in detail moet worden uitgewerkt. Er ligt inmiddels een eerste ontwerp voor het nieuwe altaar. De kleur van de vloertegels is bepaald. In de kerkzaal komen stoelen,

die hebben we al uitgekozen. Voor de parochianen die willen knielen moeten we nog een oplossing vinden.

Hoe duurzaam is de herbouwde kerk?

“Mijn droom was een dak vol zonnepanelen. Na discussies met het bisdom en de verzekeraar is dat afgeketst, vanwege de financiën. De kerk staat ook niet gunstig, oost / west, met de toren aan de zuidkant. Geen optimale opbrengst, dus. We leggen nu wel pijpen neer waar de bedrading van zonnepanelen doorheen kan, mochten we daar alsnog toe overgaan.

De vloer en het dak worden geïsoleerd en we krijgen vloerverwarming. Het glas-in-lood in de kerk komt terug, waarbij we voorzetramen zullen gebruiken om te veel warmteverlies te voorkomen.”

Van Rijn noemt de herbouw van de kerk in Hoogmade een ‘waanzinnig, fantastisch project’. “Ik ben gepensioneerd, zeventig, en heb de tijd om me hiervoor in te zetten. Hoewel ik er ook nog een andere hobby bij heb: ik ben accountable manager van de Dutch Dakota Association, voor historische vliegtuigen.”

Foto: Kees van der Burg

Parochie: www.rkgroenehart.nl/h-franciscus-parochie

Architect: www.veldmanrietbroek.nl

Aannemer: www.denhoed.nl